

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

XLIX. Quæ prima est de divite Epulone & Lazaro, tractat locum de scandalo apparente in utriusque conditione.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA QUINTA
 DOMINICÆ SECUNDÆ
 IN QUADRAGESIMA
 CONCIO PRIMA

De Scandalo apparente circa Evangelium de Divite
 & Paupere.

*Homo quidam erat dives, & induebatur purpurâ, & bysso,
 & epulabatur quotidie splendide.
 Lucæ 16.*

Nihil est quod naturaliter noscamus de Deo melius, Providentiâ: Nihil etiam quod nobis difficilius sit in illo comprehendere eâdem illa perfectione. Quæ causâ est ut quemadmodum pleriq; agnovetunt Divinitatem per illustra ipsius sapientiæ opera, ita complures cum eam cognoscere non possint in aliquâ gubernationis ipsius parte, impudenter ipsius Esse negaverint: quod Esse idcirco divinus Dionysius lolet appellare κρυφίστην occultationem, hoc est obscuritatem tenebras, ignorationem. Quod quidem nomen ipsum est quod Ægyptij tribuerunt præcipuo Deo suo, quia

Tom. II.

Græcis Latinisque nominatus est Ammon, id est, occultus seu occultatio. Verum ex gravissimis scandalis, quæ fidem & confessionem divinæ Providentiæ appetierint, unum fuit partitio tam inæqualis, quam videmus in bonis divitiisq; inter homines: quorum alii videntur esse nati ut sint felices, alii verò destinati miseriæ, & ad pauperiem damnati. Ecce causas illius scandali quæ omnium animos perculerunt.

I. Quia vel aliqua habetur ratio meritorum, vel nulla: si habetur aliqua, quanta est injustitia, cum ditissimi ferè sint iniquissimi, secundum illud S. Hieronymi; omnis dives, aut iniquus, aut iniqui hæres; justus autem

T

omni-

omnibus egeant. Itaque verè Christus Dominus, divitias appellavit iniquum mammona, est.

& mammona iniquitatis, ob inæqualem ipsarum distributionem. Quòd si nulla haberetur ratio demeritorum, aut meritorum; quæ tandem justitia est in eâ partitione, cum eâ distributio pertinere videatur ad justitiam distributivam, quæ rationem habet meritorum? nã si justitia nõ distribuit, igitur temeritas.

2. Vel divitiæ bonæ sunt vel malæ; si bonæ sunt, cur etiam malis datur, & bonis negatur? si autè malæ, cur etiã aliquibus bonis conceduntur ut Abrahamo, Jobo, Davidi? &c.

3. Cum Providentiã Deum, Patrem constituat, quis Pater familias, si æquus est, uni è filiis omnia largiatur, nil autè aliis relinquat, ut fieri vulgò in mundo videmus? Etenim omnia simul bona in quorundam domos confluent, ab aliorum verò domibus profus exulant. Quidam rebus omnibus ad profusionem abundant, aliũ verò rebus omnibus egent ad summam necessitatem? Quis unquam Paterfamilias erga liberos ita se gessit, si sapuit? Mitto discre, hinc parùm videri elucere Dei sapientiam, bonitatem & justitiam, Sapientiam quidem in eâ gubernatione bonitatem in suorum neglectu, justitiam in rectâ compensatione, vel bonorum distributione.

4. Si Sapiens Eccli. 9. dixit, hoc est pessimum inter omnia quæ sub sole fiunt, quia eadem curtelis eveniunt: sicut bonus, sic & peccator: sicut perjurus, ita & ille qui bonum dejerat: multo pejus est, quod mala bonis accidant, malis verò eveniant bona, unde sumunt occasionem in malo perseverandi. Inde autem & boni & mali sollicitantur. Quis enim bonus esse velit, ut miser sit? Quis nolit esse malus, ut infelix non sit? sed & hoc vanissimum judico, ait Ecclesiastes cap. 8. quod indignum, & injustum Sanctus Bonaventura interpretatur: Symmachus autem apud S. Hieronymum, cognitu difficillimum:

Ac ne putes eam cogitationem homines de plebe, aut ignavos tantùm commovisse, justissimos quosque ita perculit, ut eâ de re sine commotione nunquam loquantur, Job quem cæteri casus affligere non potuerunt, ista cogitatio vehementissimè turbavit; sic enim loquitur cap. 21. Et ego quando recordatus fuero, pertimesco, & concutit carnem meam tremor: Quare ergo impii vivunt, sublevari sunt, confortati que divitiis? semen eorum permanet coram eis, &c. Quam in multis vitæ casibus David exercitatus ab adolescentiã suã? Sed vide quid de eâ resentiatur Psalm. 72. Mei autem penè moti sunt pedes: penè effusi sunt gressus mei: titubationem significat, aut præ admiratione tam gravem tentationem, ut parum abfuerit ut à vero & recto exorbitaret: Quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns: etiam se tactum invidiã faretur, uti exponit Theodoretus: Quia non est respectus mortis eorum, & summantur in plaga eorum: In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Jeremias cap. 12. Iustus quidem tu es Domine, si disputem tecum, veruntamen justa loquar ad te: hoc est, non ineptam, nec sine ratione querelam proponam: Quare via impiorum prosperatur? Bene est omnibus qui prævaricantur, & iniquè agunt: Plantasti eos, & radicem miserunt, proficiunt: & faciunt fructum: prope es tu ori eorum, & longè à renibus eorum: id est, à conscientiã, quia scilicet tantùm in speciem Deo serviunt, non autem sincero affectu. Et Abacuc. cap. 1. Quare non respicio super iniqua agentes, & taces devorante impio justiore me sed & multa alia in hunc sensum.

Sed rem totam ad summum, quòd pervenire potest deducamus: Et in una quasi tabula intueri, hinc primo summum humanæ felicitatis

tatis apicem; inde verò summam infœlicitatem; 2. hinc summam improbitatem; inde verò summam sanctitatem; uno verbo, primam hodierni Evangelii partem hîc propono: hoc est, hinc Divitem Epulonem, inde Pauperem Lazarum, uno eodemque tempore, imò eodem in loco, & prope eâdem in domo: quoniam uti dicitur in Evangelio, Mendicus Lazarus ad Divitis januam jacebat egens.

Incipiamus à Divite, ut hac etiam parte Lazaro sit superior, & ita fert usus hominum, ut divites pauperem semper antecedant.

Primum itaq; dicamus de divitis statu, qui fuit, qualem vulgo homines beatissimum existimant, quique ab omnibus desideratur, in quem nimirum bona omnia confluxissent.

1. Igitur, non illi defuerunt opes, non divitiæ, ac rerum omnium abundantia, hoc enim significat vox illa *dives*: possessiones habebat, & fundos, habitabat in palatio, magnam vim argenti, atque auri copiam habebat, frumentum in horreis, vina in cellario: copiosam familiam, numerosa servitia, suppellectilem pretiosam, vasa cujuscunque generis, gemmas, uniones, census, equos, currus, armenta, greges, canes, aves, & similia; quibus ostenditur opum magnitudo: & consequenter aderant illi quæ opes sequuntur, honor, aulici, assentatores, autoritas: nemo palàm inimicus, nemo obtrektor, nemo adversarius.

2. Nec solum dives, sed & magnificus, unde in eo omnia splendida, præsertim in cultu corporis, & mensâ. Etenim *induebatur purpura & bysso*: id est, erat cultu regio, mensâ autem, perpetuum convivium, & talis erat in rebus cæteris. Quod verò infrequens est, & rarissimum, etiam si tanta esset opum profusio, nulla tamen diminutio; ita enim DEUS ejus bona cumulabat, ut semper abundaret; unde post tantum luxum, mor-

tus tamen est dives, ita ut ne morte quidem divitis nomen amiserit.

3. Abundavit voluptatibus, bysso enim induebatur, & *epulabatur quotidie splendide*; epulis autem omnia conjuncta, musica, ludicæ, scenæ, theatra, choreæ, luxuria, & alia similia.

4. Valetudo illi integra; cui in tanto luxu inedia quidem unius diei necessaria fuit, cum tamen epularetur splendide.

5. Affinitates ei amplæ: nam quinque fratres habebat, in unâ domo, eâque paternâ, ut discas magnam extitisse inter eos concordiam, ne hac saltem ratione ejus voluptas & securitas turbaretur, quæ omnia ad beatam vitam conferunt.

6. Ex Chrysof. Concione 1. de Lazaro. Nihil adversi sensit in vitâ, hinc patet, quia *epulabatur quotidie splendide*.

7. Vitâ usus est longâ, atque diuturnâ, nam ut ait textus, priùs obiit mendicus, seriùs autem dives, quod his verbis insinuat, *factum est autem ut moreretur mendicus: mortuus autem est & dives*: Vide sermonis tarditatem, & hinc collige seram fuisse & dilatam mortem.

8. Non defuit honor funeris, & sepulchri, illi, qui tot fratres habuit, tot deliciarum comites, & qui tam opimum patrimonium reliquit; unde ait Chrysologus serm. 121. In obsequium divitis migrat tota civitas cum funus effertur.

Hîc habes scenam hominis divitis: vide num egregiè hominis beati personam gesserit. Quid tibi de hac vitâ videtur? Num tu illam optares? Num illa vulgò magni fit ab hominibus?

Sed à domo divitis exeamus. At siste in vestibulo, ac vide ipsum Miseriæ vultum, formam ac veritatem, hominem longè miserimum, in quem mala omnia cõfluxisse videntur; adeò ut S. Chrysof. dixerit, neminem

prioribus sæculis extitisse, qui tot tantaque mala sit passus; unde ait à Christo propositum nobis fuisse in exemplum.

1. Itaque malorum omnium importunissimum sustinuit, summam scilicet paupertatem, & quæ ex eâ sequuntur; sed qualem paupertatem? omnium maximam. Non domum habuit, non rectum, non casam, sed ne pavementum quidem suum, ac solum; quippe qui in divitis vestibulo jaceret, in quod non tam deductus, quàm projectus erat. De Asellâ dixit Hieronymus epist. 15. ad Marcellam: Idem terræ solum & orationis locus extitit, & quietis. Sed quanta hujus paupertas fuit, qui ne quidem terram habuit communem, & in solo alieno, eundem locum totius vitæ habuit? Ibi autem non coopertus vulneribus; ceterùm rerum omnium egentissimus, usque eò ut summas delicias putaret, si posset saturari de micis, quæ cadebant de mensa divitis: sed nemo illi dabat: Quanta egestas, ut de micis cuperet saturari, nec ramen posset, cum nemo daret? Rectè advertit Chrysostomus agros, cibos omnes etiam delicatos aspernari solere: vide quanta in isto fames fuerit, ut de micis saturari cuperet. Iterum quanta fames, ut præ illâ, ne sua quidem vulnera sentiret.

2. Afflictissimâ erat valetudine, & doloribus confectus. 1. enim jacebat; quia cum esset inediâ confectus, pedibus stare non poterat: itaque jacere cogebatur: 2. ulceribus plenus, nempe exhausto, & enecto fame corpore: ad hæc toto corpore deformatus ulceribus, hoc est plagis saniem fluentibus, unde canes lingebant: diceres cadaver esse, nisi spiraret: nisi esset super terram, non sub terrâ. Cogita itaque aridum caput, & ulcere incrustatum, defossos introrsum oculos, genas depressas, os contractum, extincta labia, attenuata brachia, tibias graciles, compressa latera, extantes costas ac luci-

dass, ventris locum pro ventre, vulnera vulneribus superaddita, diductas & hiantes plagas, aperta ulcera sanie, & tabo diffluentia: denique vel unum corporis vulnus, potius quàm corpus, vel corporis umbram, atque effigiem: vox erat debilis, lentus pulmo, vix ullus in corde motus, & tanta membrorum debilitas, ut cum venientes ad se canes videret, nec eos voce terrere, ullo corporis motu abigere posset. Vides itaque in eodem homine summam paupertatem, & summam ægritudinem. Quòd si utrumque malum separatum, per te se unumquodque intolerabile est, cum simul glomerata fuerint, nonne adamantem convellere possent? Quid mortem ejus memorem? Qui in tantis miseriis diu vivere non potuit, vixit tamen satis ut suas misérias sentire posset, ac sapius moreretur. Nulla sepulturæ ipsius sit mentio, nam ne ditior esset mortuus quàm vivus, ne terrâ quidem reclusus est, ne admitteret nuditatem. Itaque non delatus ad funus, sed projectus ad sterquilinum: nam exsuccum corpus non potuit tertium odorem emittere, sed nova sterquilini pars factus est. Certè Sapiens Ecclesiastis 6. ait qui nec bonis sit fructus, & sepulturâ caruerit, *De hoc ego pronuntio quòd melior sit illo abortivus. Frustrâ enim venit, & pergit ad tenebras, & oblivione delebitur nomen ejus.* Enimverò nullâ re memorabilis fuit quàm miseriâ: eique una paupertas titulos omnes fecit. De Gorgonia sororis suæ paupertate dixit Nazianzenus, *μηδὲν ἀρετῆς τῆ γῆ πρὶν τῆ σώματος,* nihil terræ reliquit præter corpus: Sed hie neque corpus integrum potuit relinquere.

Verùm quoniam facilè intelligo me orationis penicillo hanc tam lugubrem pietatis aut miseriæ imaginem, suis non posse coloribus depingere: Age alterius manum imploremus, hoc est Chrysostomi, qui dum varias calami

calamitatis hominis hujus circumstantias persequitur, facile persuadet, non solâ paupertate atque ægritudine mala ejus omnia contineri.

1. Iraque ab omnibus destitutus ac derelictus erat, & in tantâ hominum turbâ mira erat pro ipso solitudo: Nam nec se agere poterat, nec à domesticis ferri. Sed qui ejusmodi sunt, ab his qui vident, & misericordiâ tanguntur, ferri possunt in publicum: hic verò ab omnibus desertus ac destitutus, in vestibulo divitis jacebat.

In quo 2. reperio magnum supplicium, nam si in terrâ desertâ, nullisque habitâ jacens, hæc passus fuisset, nelectusque jacisset, non tantum doloris sustinisset. Cùm enim nullus adest, etiam nolenti persuadetur, ut ferat quæ accidunt: sed quid aliquis in tantâ hominum frequentiam ebrietati indulgentium, & suaviter viventium jaceat, & ab iis negligatur, id verò maximè affligit.

3. Nullus erat qui dictis consolaretur, nullus qui factis offerret solatium, non amicus, non vicinus, non cognatus, nullus videntium ad eum erat tota divitis familia deliciis corrupta.

4. Alterum in cælesti citate videbat, unde affligebatur, non quod invidus esset & pravus, sed quòd omnes soleant in aliorum prosperitate, exactius suas sentire calamitates. In divite verò erat aliquid, quod gravius afficiebat. Non enim tantam conferens suam calamitatem cum divitis fœlicitate, angebatur: verum perpendens quòd ille vitam ducens crudelē, & inhumanam in omnibus prosperaretur, ipse verò virtutem & modestiam colens extrema pateretur. Nam si ille dives justus fuisset, modestus, suspiciendus; tolerabile fuisset: sed omnia videbat contraria: Cogita quid sentiret, cùm intueretur adulatōres, parasitos ascendētes, descēdētes, ingredientēs, egrediētes, saltantes, ridentes, comedētes, omne gen^o

lasciviam edentes. Si enim quasi propter hoc venisset, ut esset alienorum bonorum testis, ita in vestibulo projectus erat: solummodò tantum vitæ habens, ut sua mala posset sentire in portu faciens naufragium, juxta fontem molestissimâ siti discruciat, prope epulas fame enecatus.

5. Non poterat alium videre Lazarum, quia nullus præcesserat; nos autem illum spectantes consolamur: Nam malorum nostrorum reperire consortes sive in factis, sive in dictis lugentes consolatur.

6. Nihil potuit de resurrectione philosophari, sed hujus sæculi res hinc finem habere putabat: nondum enim advenerat tempus ejusmodi dogmatum: quanquam nil magis nos in nostris malis consolatur, quàm hæc fides. Quòd si nos post hæc audita & credita, ad eum dejectis animis sumus, quid tandem putandum est illi accidisse, etiam hæc destituta anchora: quanti tristitiæ fluctus?

Hinc ipsius fama apud homines traducebatur. Solet enim vulgus quos maximè videt afflictos malisque extremis affectos, non bonam de ipsis opinionem habere, sed ex ipsâ calamitate vitam eorum æstimare, & judicare illos affligi ob malitiam: unde ita loquebatur, Hic si Deo charus esset, nequaquam ipsum in ejusmodi malis esse Deus pateretur. Exemplū Iobi proponit idē Pater, & Pauli, de quibus hæc opinio habita: sic enim Barbari de Paulo: Hunc à mari servatum ultio non passus est vivere: at tamen cùm fluctus essent tam multi, vicissimque alij super alios, illum impeterent, non propterea demersum est navigiū.

Haec tunc singulos vidisti separatim, nunc jam compone unius bona cum malis alterius. Ille dives, hic mendicus; Ille vestitus purpurâ & bysso, hic ne vestitus quidem, nisi sanie, & ulceribus; Ille quotidie epulabatur, hic ne micæ quidem capere poterat: Ille splend-

us in omnibus, hic nec necessaria etiam habebat: Ille in palatio, hic nequidem in proprio solo: Ille multis cinctus, hic in summâ hominum frequentia solus; nisi quod à canibus ejus vulnera lingentibus stipabatur: Ille omnia habuit pro voto, hic omnia adversa. Atque ut mirere magnis & rem altius perpendas.

Cogita 1. utrumque ejusdem esse naturæ & conditionis, itaque ambos planè similes in rebus quæ sunt communes: in ortu, in exitu: eadem in utroque fuerunt facultates animi & corporis, ijdem sensus, eadem actiones: idem ingressus in mundum, cum lacrymis, cum egestate, exitus cum dolore: idem saporum, & odorum sensus: idem colorum, & lucis: idem pro utroque sol, eadem anni tempestates, eadem terra, idem mare, eadem sydera: ex eodem uterque luto, ex eodem hominum parente communi:

Cogita 2. utrumque æqualiter ad Deum pertinuisse cum esset utriusque & pater & dominus, & utriusque curam gereret. Ad hæc uterque ejusdem nationis, ejusdem religionis, utriusque spes eadem, lex eadem, commune templum, sacrificium commune: denique uterque ejusdem urbis civilis, & ferè in eadem domo, quia pauper ad januam divitis jacebat, ut ne loco etiam divisi viderentur.

Cogita 3. Non temerè factum, & casu, ut unus esset dives, & alter pauper: item nec divitem talem factum esse, aut rapina, aut suâ industriâ, nam non accusatur injustitiæ, sed immisericordiæ: neque is qui quotidie epulabatur, potuit suâ industria fieri dives: nec etiam pauper factus est talis sua ignavia, sed summa miseria: Itaque ut scias id factum esse à Deo, convincit Abrahami responsio facta diviti, *Recordare fili quia recepisti bona in vita tua, &c.*

His positis judica si potest, unde tanta dif-

ferentia, unde tantum discrimen, & quoddam maximè mireris inter duos tam sibi vicinos, qui penè se contingerent, ut in eodem loco totum tibi propositum esset spectaculum, quasi in eodem theatro ambo se conspiciendos præberent.

Idem potes quotidie cernere in urbibus & agris: Quam enim multi rebùs omnibus abundant ad luxum, & superfluitatem? 1. nempe quanta domorum magnificentia? videas jam non domos privatas, sed parvæ urbis spatium, ubi aurata sunt omnia, laquearia, columnarum capita, parietes, januæ. S. Hieron. ep. 17. ubi domus, miserorum pœnis & labore vestitæ sunt, ubi instar palatij, opibus privatorum extructæ basilicæ, ut vile corpusculum hominis, pretiosius inambulet; & quasi mundo quidquam possit esse ornatus, tecta sua magnis velint aspicere, quam cælum: è contra verò vide pauperum tuguria & sordes, &c. 2. Vide famulorum & servorum greges, vestes eorum, & ornatus. 3. vestes. 4. convivia: 5. voluptates omnis generis: 6. magnificentiam & splendorem.

Interim vide in plateis jacentes ægros, in agris rusticos, in carcere debitores: hic omnia possidet, ille nihil: hujus divitiæ multos possent locupletare, ille tot miseriis est oppressus ut ne pluribus adjumentis & auxiliis juvari possit, ne sit miser.

Sed in tabulam nostram oculos reducamus: vidistis sortis & conditionis discrimen in exemplo nobis ab Evangelista proposito; aspice etiam vitæ utriusque differentiam, & ex eâ maioris scandali occasionem deprehende. Etenim divitis vita fuit inquinatissima, cuius rei triplicem habeo probationem: 1. est vitæ ipsius exitus, *sepultus est in inferno*, cruciatus in flammis, & quod negata illi fuerit, vel aquæ guttula; id est, quod omnia tulerit supplicia. Ex pœna igitur gravissima colligo eiusdem

dem crimina: cur enim ita depressus, ut sepultus fuerit in inferno, nisi quia elatus est superbiâ? cur cruciatus in flammis, nisi propter luxuriam, & turpes voluptates, & indumentorum mollitiem? cur lingua arefacta, nisi propter gulam, propter blasphemias? cur coactus stipem emendicare à Lazaro, nisi quia pauperes contempsit? cur non exauditus, nisi quia vocem pauperis non audivit? cur ei negata gutta, nisi quia summè fuerat immisericors? cur sepultus in inferno, nisi quia omnibus membris Deum offenderat? oportuit igitur ut flammis totus vallaretur ut nihil esset immune.

2. Probationem habeo, quòd ante exitum vitæ, ita pauperem fastidiret: res enim satis docet, quòd nullius sit misertus, qui jacentis ad januam suam non sit misertus. Tantùm abest ut pauperes quæsierit in xenodochiis, vel audierit plateis, cum hominem in suo vestibulo jacentem semper despexerit. Movere tamen debuit.

1. Quòd quotidie sapiùs jacentem videret & afflictum: nam quòd primo die neglexerit, debuit aut altero, aut tertio, certè quarto, aut quinto flecti: Verùm illo iudice, qui nec Deum, nec homines verebatur, immitior fur, & inexorabilior: quanquam non erat similis postulatio mulieris vindictam deposcentis, & Lazari, multo enim & justior & facilius fuit hæc deprecatio.

2. Quòd cum fame premeretur, nihil tamen diceret, sed silens & jacens, appareret diviti: hoc enim satis erat ad cor saxeam emolliendum, cum in obtundentes soleamus irasci.

3. Occurrit facies hominis fame & morbo diuturno confecti, in quo est maxima divitis crudelitas: neque enim idem est si egeas, & non invenias, atque si opulentus neges: non idem, si semel, aut iterùm videas, aut si sapiùs: nec idem si qui calamitate pressus &

anxius animi, non opituletur: aliud si magnâ delibutus voluptate occludat viscera, nec vel ab ipsâ lætitiâ reddatur humanior: id enim experimur nos læto rerum successu mitiores ac benigniores effici: necesse igitur est hominum fuisse improbissimum, ac planè ferreum qui sic vixerit.

Tertiam probationem habeo ex Chrystomo, Quotidie vacabat deliciis sine ullo metu: sicut enim timor Domini bonorum omnium initium est, ita etiam sine metu vivere, summum exitium: quia nulla non modo bona, sed nec bonorum initium: Ad hæc in tantâ prosperitate vivere sine metu periculosissimum est, cum in potestate nullum est frænnum: esse verò quotidie in delitijs, illud certè sceleratissimum: teste Prophetâ Amos cap. 6. secundum Versionem LXX. Interpr. *Va vobis qui venturi estis in diem malum, qui appropinquatis & attingitis sabbatha mendacia.* Quia scilicet eos etiam dies, qui à Deo dantur, ut abducti à rebus temporalibus, cœlestibus vacarent, voluptatibus, ac delitijs impendebant: Ita dives impius, otio, securitate, & quibuscunque à Deo illi datis, ad delicias abutebatur: quâ agendi ratione nihil est perniciosius, teste Moysè Deuter. 32. *Incrassatus est, dilectus & recalcitravit:* &c. illius intractabilitatem significans:

Sed uti dignam habeas cogitationem improbitatis hominis: Cogita in primis quomodo certarit cum misericordia Dei non pietate, sed impietate: Etenim cum audis ei dictum *fili recordare, quia recepisti bona in vitæ tua:* Nemo (ait Chrysol. homil. 66.) putet audiendo ista, quia dives pro bonis receperit bona, quando hinc magis reus est, quod cum à Deo pro malis receperit bona, bona pro bonis Deo reddere contempsit: Nam de divitijs tantis nec victum dedit pauperi: nec sacrificium Deo minimâ oblatione dependit. Cogita etiâ quomodo fuerit divitijs suis indura-

tus, & ut loquitur S. Chryfolog. ferm. 121. nō tam dives, quem divitiarum captivus, fervus opum, et ipsis censibus compeditus, tantum pompæ immobile sepulchrum, in quo totus pietatis visus, & auditus defecerat: non jam personam, non pauperem, sed ipsam misericordiam despiciat ad januam suam, Lazaro sic jacente: ut igitur Deus Lazarum præparabat, quo tanquam telo contra ipsius crudelitatem uteretur, ita ipse se se vitijs voluptatibus obfirmabat. Sed egregia sunt verba Chryfologi. Purpurâ, bysso, delicatis vestibus, epulis blandis, ferrea viscera crudelis anima nutrebat, quem Deus humana salutis avidus inquisitor, emollire cupiens, non tam Lazarum, quam ipsum pietatis conflatorium, ejus projecit ad januam: conflatorium dixi propter ferrea viscera.

1. Igitur occasio & materia seu objectum ei datur, & proponitur impijs ejus oculis medicus Lazarus, ingeritur, admovetur.

2. Ut dives dare posset, ei Deus auget opes, & quotidie ejus census magis magisque cumulat. Quid contra dives? quomodo resistit? Sed dives adamante durior: quidquid Deus propter pauperis alimoniam, divitis cōferebat ad censum, ille aut effundebat turpiter, aut crudeliter reponebat.

3. Iterum Deus hominem adoritur. Ne iraque pauper taceret, ut clamaret, ut divitem admoneret, & se tantum panem quære re jejunii ostenderet, vel ad minima largienda abundantis impelleret animum, augetur pauperi fames: *cupiebat, inquit, de micis saturari, quæ cadebant de mensa divitis*: Quid dives? at dives variis crapulatus ferculis, indigiem suam ructabat ad cælum, ne vocem pauperis humi, & taliter jacentis audiret.

4. Quia obduratis auribus, unius oris nihil erat vox clamantes, ad aperiendum cor divitis, Deum totum corpus pauperis vulneribus aperit, ut in admonendo divite, tot essent

pauperis ora, quot vulnera: soluuntur viscera, ulcera producuntur, hiatus vulnorum dilatatur, sanies effunditur, & tota pauperis caro componitur in scenam pietatis, ut quem vox esurientis non moverat, vel suspiria, vel dolores, gemitus, & tota ærumnarum congeries, commoveret: sed dives superbo oculo, & insatiabili corde, hæc omnia videre & audire contemnit.

5. Quærit etiam Deus quemadmodum dives à suâ obstinatione solvatur: solvit pauperi manus à suis artibus, uti nec abigeret canes digitis, quos vulneribus suis, divitis erat pasturus in vulnus, & novo modo humanitatis ordo mutatur: fit humana mendicitas, ut cupiditas prodatur in humana: dives pauperem nec cadentibus de mensa micis pascit, & Lazarus pauper, quia aliud non habebat, etiam de carnibus suis, canibus humanus extitit, & Mitiores canes tui, imò tu sævior canibus tuis, nam te sæviente, illi parcunt, qui non ad morsum dentes, sed linguas ad obsequium sic producant, ut in modum spongiæ non vexent vulnera, sed detergant. Sed neque hoc exemplo motus est dives: quin canes urgebat ad morsum, cum eum ipsi misericordiam docerent.

Hæc de divitis vitâ dicta sufficiant. Nunc vide in Paupere longè aliam vivendi rationem atque institutum. Porrò illius sanctitatem.

Colligo 1: ex vitæ ipsius exitu: nam sublatu est ab Angelis, visus in Abrahamæ sinu, hoc est summus in gloriâ: ita summus: id enim patet ex loco quem in hoc convivio habuit, ipsi Abrahamæ accumbens, imò quiescens in ejus sinu: ut de eo dici possit suo modo quod de Joanne recumbens super pectus Jesu in suâ cœnâ, hoc ipsi datum ut Dilecto,

Ex iis quæ passus est ante mortem, ex immobili ejus patientiâ, ac tolerantia, cujus neque gemitus audiuntur in tantis malis, & tantâ rerum desperatione: Nam ut ait Chryfost.

Orat.

Orat. I. de Lazaro, cum tanta pateretur, non dicebat apud se quod dicunt complures, Quid tandem est hoc; ille qui improbam crudelique vitam agit, omnibus rebus fruitur, nec ullam patitur animi molestiam, ego porro hic jaceo, exemplum iis qui me conspiciunt, probrum, ac ludibrium, & fame contabescens. An hæc sunt providentiæ? An ulla justitia respicit res hominum? Nihil horum dixit, neque cogitavit: unde hoc liquet? ex eo quod Angeli stipatum illum deduxerunt, inque sinum Abrahamæ deposuerunt: nam si blasphemus fuisset, nunquam illi tantum honoris contigisset. Quod si virtus heroïca idem cæteris præcellit, quia difficilis est, cogita eximiam virtutis hominem, qui rebus omnibus spoliatus tot malis afflictus, cum eum omnes homines deseruissent, in tanto contemptu, in tot doloribus, religionem servavit, Deum laudavit, modestiam, patientiam retinuerit, neque ullum hominem verbo aut maledicto violavit. Ex his quæ lentimus hanc virtutem æstimemus, & ex iis quæ admiramur in aliis, quæ omnia in hoc homine eximia fuerunt.

Denique ut virtutibus suis divitis vitia aut æquaret, aut vinceret, uti dives, cum rebus omnibus abundaret, nihil unquam Deo dare voluit, ita pauper cum omnibus egeret, nihilque haberet præter animam, hanc Deo ipse reddidit. Audi Chrysologum Ser. 66. Dives de tantis divitiis, nec victum dedit pauperi, nec Sacrificium Deo minimam oblatione dependit: At pauper dives vulnere, censu nudus, nudus corpore, vestitus pœnis, animam quam solam non tenebant vulnera, Deo in hostiam jugiter offerebat.

Ex hæcenus dictis hoc discursu, videan non ex duobus hisce hominibus in Evangelio nostro propositis maximum contra divinam providentiam scandalum oriatur: Nam si uterque bonus fuisset, aut uterque malus,

Tom. II.

quæreremus cur inæqualiter habiti à Providentia: sed cum dissimiles fuerint in vita; Lazarus quidem omni virtute præditus, alter autem sceleratus; cur malè habitus est, alter autem tam benè? Vbi justitia, ubi æquitas, ubi providentia? Vbi Deus? Hic sisto Auditores, neque rem tanti momenti uno verbo, expedire placet. In alteram concionem, responsionem differo, sed ne ista sine aliquo fructu nobis elabatur: Ex utriusque moribus aded diversis.

Collige 1. Divitias magnam esse & ad virtutem & ad salutem impedimentum, aded ut divitem esse, ferè idem sit, atq; esse sceleratum, atque à salute alienum, secundum illud Matth. 19. *Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cælorum: & iterum dico vobis, facilius est camelum per foramen acus intrare, quàm divitem intrare in regnum cælorum:* & Lucæ 18. *Quàm difficile qui pecunias habent in regnum Dei intrabunt. facilius enim est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum Dei,* unde Lucæ 6. *Va vobis divitibus qui habetis consolationem vestram:* Vide enim quæ vitia ex divitiis oriuntur.

1. Superbia & minorum contemptus. Nam ex August. hom. 13. ex 50. Vermis divitiarum Superbia est, difficile est ut non sit superbus, qui dives est, & serm. 5. de verbis Domini. Nihil est quod sic generent divitiæ, quomodo superbiæ; omne pomum, omne granum, omne frumentum, omne lignum habet vermem suum, alius est vermis mali, alius pyri, alius fabæ, alius tritici, vermis divitiarum superbia.

2. Fractus animus, atque in delitijs enervatus: nam *byffo induebatur & epulabatur quotidie splendide,* unde cætera vitia carnis.

3. Immisericordia: nam vulgò divites sunt minus misericordes quam tenuiores, qui plura dare solent quàm divites.

4. Cordis durities: ut enim duri sunt ad pau-

V

pau-

pauperes, ita etiam ad Dei vocationem: unde divitiarum cupiditatem ita reprobatur Apostolus 1. ad Timoth. 6. *Nam qui volunt divites fieri incidunt in tentationem & in laqueum diaboli, & desideria multa, inutilia, & nociva qua mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas.* Quid autem efficiet possessio, si id facit sola cupiditas? Novi [inquit Chryf. Or. 2. de Laz.] quoddam hæc quæ dicuntur molesta sunt, verum multum lucri, & inenarrabilem fructum afferunt; dives ille si quem habuisset qui ipsi talia monita, taliaque consilia admovisset, ac non potius adulatorum, omnia ad gratiam consulentes, atque ad delicias trahentes, nequaquam venisset ad illam gehennam, nequaquam supplicia adisset intolerabilia, nequaquam inconsolabiliter de illis pœnituisset; verum quoniam omnes ad gratiam loquebantur, tradiderunt illum incendio. Hinc conclude quibus oculis, & quo animi sensu in nobis, & in alijs divitias intueri debeamus. An hinc nobis complacendum? an ex ea causa alijs invidendum? an verò potius & illis & nobis timendum, quid quid vulgò insaniant homines, ac imprudenter judicent?

Collige 2. In ipsa paupertate magnum esse ad salutem compendium: docet enim homines philosophari, docet rerum omnium contemptum & vanitatem, mundi & sæculi odium, mille auferri tentationum occasiones, & maxima quæque peccata impedit: Itaque pauperum mores ferè sunt humiles, mansueti, modesti, patientes, benigni. Unde divites non tam gaudere debent divitijs, quam in illis timere, quasi in onusto vehantur navigio: Pauperes autem plus de suo statu gaudere, quam divitibus invidere, quia difficilius merguntur. Sed tamen ipsis necessaria esse pietatem & patientiam nemo videt, ne de Deo conquerantur, & nimis doleant.

Collige 3. Ex Chryf. in fine homil. 2. de Lazaro. Divites simul ac pauperes imitari debere Lazarum, neque enim [ait] unum tantum, aut duo tria virtutis certamina sustinuit, verum & multa plura, paupertatem, adversam valetudinem, solitudinem ac destitutionem ab eis qui illius curam gerere debebant. Item quod biduum triduum ve, sed per omnem vitam, & seipsum videret in ejusmodi calamitatibus, & divitem in diverso rerum statu: quomodo igitur erimus excusandi, si cum hic cunctas afflictiones simul unitas tantâ pertulerit animi fortitudine, nos ne dimidium quidem horum tulerimus? non enim potes alium commemorare qui tanta passus sit mala: Ideoque illum Christus proposuit, ut si quando res tristes acciderint, ex eo capiamus exemplum: Communis igitur orbis doctor ille propositus est rem quamcumque molestam patientibus: Illum itaque doctorem in ædibus, in foro, & ubique circumferamus. Et Conc. 2. initio. Pauperibus ac divitibus in commune stat hic præceptor: si enim in paupertate non est indignatus, quam veniam merentur, qui id faciunt in divitijs? si in fame, tantisque malis degens gratias egit, quid excusabunt qui in rebus affluentibus non idem faciunt?

Rursus pauperes qui molestè ferunt egestatem, quam impetrabunt veniam, cum hic in fame, & penuria, solitudine & adversa valetudine vitam assidue trahens in ædibus divitis, & ab omnibus despectus, nec alium habens quem aspiceret, sic est philosophatus: Quid ambobus superest, nisi eleemosina divitibus: egenis patientiam? quarum ope cum illi tum isti æternæ beatitudinis gloriam, assequi poterunt, quò nos provehat Pater, Filius, & Spiritus Sanctus.

Amen.

FERIA